

PETER VALO

SPOVEDNÉ TAJOMSTVO

PETER VALO

SPOVEDNÉ TAJOMSTVO

Copyright © Peter Valo, 2018

Illustration © Dušan Polakovič

Slovak edition © FORZA MUSIC, spol. s r.o., 2018

All rights reserved

*Venujem kamarátom,
s ktorými som prežíval neuveriteľné
bláznovstvá všedných i nevšedných dní,
a najmä manželke Norike,
ktorá to so mnou napriek tomu všetkému
štyridsať rokov vydržala.*

„Treba byť večne opitý. V tom je všetko. To je jediná otázka. Aby človek necítil strašlivé bremeno času, pod ktorým sa prehýbajú vaše plecia a ktorý vás tlačí k zemi, treba sa neprestajne opíjať.

Ale čím? Vínom, poéziou alebo cnosťou, ako chcete, ale opíjajte sa.“ (Charles Baudelaire, Parížsky spleen)

Veľký francúzsky básnik bral život smrteľne vážne. Dúfam, že sa na mňa nenahnevá, keď si k jeho vínu, poézii a cnosti pridám smiech a srandu.

SO SRANDOU NA VEČNÉ VEKY A NIKDY INAK

(Pridlhý a nezmyselný traktát namiesto krátkeho a zrozumiteľného úvodu)

V srandovaní mi bol vzorom starý otec. Jeho dobrodružstvá ma sprevádzali od detstva. O jednom z nich mi musel rozprávať viackrát. Za prvej republiky československej mal do Zvolena pricestovať vlakom prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Od stanice po Mestský dom ulice lemovali školské deti. Medzi nimi stála aj moja mama. Spolu s ostatnými mala kričať: „Ať žije tatíček!“

Starý otec popíjal s bohémскими kamarátmi z meštianskeho spolku v kaviarni U Luptáka oproti stanici. Prezidentský vlak meškal. Páni sa nudili, kým sa vo dverách neobjavil miestny opilec, pekársky tovariš Daňo Pecher. Starkého kumpáni zavetrili randu. Pecherovi zvykli objednať pijatiku. Keď mal pod čapicou, začal sa nákazlivo rehoť. Veľké fúziská sa mu pritom rozkývali a páni sa na ňom nachečtali viac ako na Chaplinovej groteske. Aj teraz do neho naliali nejaký ten litrík, a vtedy starého otca osvietila jedna z jeho alotrií. Dal obliecť smejúceho sa tovariša do fraku a objednal fiaker. Fiakristovi zaplatil, nech pána Pechera odvezie na mestský úrad. To zábavychtivým mešťanom nestačilo. Mäsiar Sekula odstrihol rehoťáčovi jeden fúz a strčil mu do ruky fľašku vína. Kočiš šibol do koní. Bláznivý Pecher sa v uháňajúcom kočiari rehlil odušu. Fúz sa mu pritom smiešne kyvotal. Deťom sa páčil smejúci sa pán prezident. Vôbec im neprekážalo, že sa príliš nápadne podobá na miestneho blázna. Nadšene skandovali: „Ať žije tatíček!“ Keď potom prišiel vlak s pravým prezidentom Masarykom, nebolo už na ulici ani nohy.

Starý otec bol jednoducho veľký srandista.

Stará mama obdivovala hru na husle. Videla vo mne huslistu. Tak mi ich kúpila. Rodičia ma prihlásili do hudobnej školy. Tešili sa, ako starkej raz zahrám. Mali však smolu. Bol som z tvrďšieho dreva ako tie husle. Môjmu učiteľovi Križanovi som nerozumel ani slovo. Mlátil ma po prstoch dirigentskou paličkou a reval: „Rošša ňavaja.“ Dodnes neviem, čo znamenali tie slová. Som si istý, že neboli oslavným HOSSANA, veštiacim zrod nového Paganiniho.

Kým moji vrstovníci na dvore kopali do futbalovej lopty, ja som stál v obývačke, civel na noty zastrčené za sklom sekretára a píliť sláčikom tie husle. Škrípali strašidelnejšie ako dvere na pivnici. Učenie – mučenie trvalo dovtedy, kým som futrál s husľami nehodil spoza rohu pod zadné kolesá nákladiaka. Domov som dorazil s plačom, že husle zrazilo auto. Rodičia boli radi, že žijem. Celý činžiak obdivoval chalana, ktorý prežil takú hroznú autonehodu, a ja som dospel k poznaniu, že najužitečnejšie klebety sú tie, ktoré si o sebe človek vymyslí sám.

Druhú slávu som zožal v škole v prírode v Čiernohorských kúpeľoch. Učiteľky denne hodnotili poriadok na izbách. V izbe sme bývali štyria: Čuvik, Mariáš,

Adamík a ja. Pri prvom bodovaní sme dosiahli nula bodov. Na rannom nástupe nás postavili na schody. Tri stovky školských rovesníkov nám na povel trikrát zarevali: „Hanba!“ Bolo to zvláštne. A my, namiesto toho, aby sme sa od hanby prepadli pod zem, sme sa cítili ako olympijskí víťazi. Slovo hanba nám znelo ako sláva. Na druhý deň ráno sme stáli na tých schodoch znovu. Vtedy som si uvedomil, že k popularite stačí maličkosť. Stačí keď človeka postaví o stupienok vyššie od ostatných. Prečo a začo? Na tom už nezáleží.

Na vysokej škole som sa učil za stavebného inžiniera. Namiesto rysovania a statických výpočtov som hádzal kladivom. Guľa na drôte nelietala dosť ďaleko. Usúdil som, že pri otočkách má slabú protiváhu. Začal som pojeďať anaboliká. Pribral som tucet kíl, a rekordy ani tak nepadali. Kamarát lekár Veno Volný mi dohovoriť: „Peter, svetový rekord nehodíš nikdy, tak sa na to vykašli!“

Uveril som mu. Svalotvorné preparáty som nahradil pivom. Viacerí atléti, ktorí Venovi neverili, sú už v atletickom nebi. Bobule nepodporili len rast ich svalov, ale malé nádorčeky vykrmili na zhubné nádoriská.

Môj atletický sen sa skončil. Študentská realita vyvrcholila na skúške zo stavebných hmôt. Keď docent Sedlár zistil, že má pred sebou adepta stavebného inžinierstva, ktorý nerozozná betón od cementu, sfialovel v tvári a začal si zúfalo masírovať časť hrudníka, kde ľudia zvyčajne mávajú srdce. Z jeho pracovne som vyletel ako Gagarin. Za toto vykopnutie som mu dodnes vďačný. Večer sa mi totiž prisnilo, že odovzdam stavbu poschodovej latríny a že samotný rektor profesor Jozef Trokan prestrihuje pásku. Nad jamu si sadá docent Sedlár. Moja stavba sa rozpadá a expert na stavebné hmoty tonie v sračkách. Zobudil som sa spotený. Mojou vinou zahynul človek. To by som ako kresťan katolík nemal dopustiť. V kritickej chvíli vstúpil do internátnej izby ďalší študent, ktorý sa podobne ako ja omylom prihlásil na techniku. Neskorší operný spevák Rasťo Uhlár mi oznámil: „Už sa mi nechce rysovať ani počítať. Idem na 'véešemú' študovať filmovú a televíznu dramaturgiu.“ Rezolútne dodal: „Ty choď na divadelnú vedu!“ A podal mi prihlášku.

O divadle som nevedel skoro nič. Akurát v tretej ľudovej som si zahral v Chalúpke strýčka Toma postavu licitátora. Na dražbe som predával čiernych otrokov. Pri poslednej skúške mi milá učiteľka a dôsledná režisérka Anka Belobradová vytkla, že so svojím tovarom zachádzam v rukavičkách. Jej pripomienku som si zobral k srdcu. Pri slávnostnej premiére som zareval: „Predaný!“ a predstaviteľ černocho Ismaila som tresol päťou po chrbte takou silou, že zletel z javiska. Našťastie, skončil nezranený v náručí svojich rodičov. Keď ho vykladali na scénu, zožal obrovský aplauz. Vtedy som pochopil zásadu divadelného umenia: Nech sa ti na scéne pritrafí akýkoľvek nijako nepredvídateľný trapas, musíš sa tváriť, že to bolo presne tak narežirované.

Buchnúť v Chalúpke strýčka Toma bol mojou jedinou divadelnou skúsenosťou. Netušil som, čo je to „véešemú“ a už vôbec, žeby okolo divadla mohla existovať

nejaká veda. K prihláške som pripojil poviedku a pokus o scenár a poslal ju do školy. Napodiv, prijali ma.

Rodičovský sen, že budú mať doma stavebného inžiniera, sa rozplynul. Korunu všetkému nasadil môj krstný otec, keď opovržlivo vyhlásil: „Divadelná veda? To nie je nijaká slušná živnosť.“

Mne sa však nové učenie zapáčilo. Nik odo mňa nechcel, aby som rysoval, počítal či rozoznával betón od cementu. Zabával som sa na komédiách Aristofana a Molièra. Profesor Ján Boor ma voviedol do fantazijného sveta literatúry a divadla. Profesor Peter Karvaš ma učil písať recenzie na divadelné predstavenia. Ešte pred skončením školy ma ako divadelného kritika prijali na kultúrne oddelenie redakcie Pravdy. Tam ma znova postretlo šťastie. Mojm šéfom bol Ján Proházka. Volali sme ho Súdruh Boss. Bol odchovancom známeho novinárskeho bohéma Ema Bohúňa. Zvykol nám rozprávať o svojich redaktorských vylomeninách či zážitkoch z talianskeho frontu, kde spadol z čerešne a domov sa vrátil ako zranený hrdina. Súdruh Boss v mladosti kadečo povystrájal. Asi preto sa stal mojím anjelom strážnym. Keď som vyrobil nejaký psí kus, poškrabal sa za uchom a mávol rukou so slovami: „Len sa nepoľapkať.“

Život v komunistickom denníku bol veselý. Stranícke schôdze sa začínali Hydrocentrálou, ako sme volali Internacionálu. Počas nich som si vypestoval skvelý imunitný systém. Bol založený na uchu vstupnom – uchu výstupnom. Čo do jedného vniklo, to z druhého vzápätí vyfučalo. Medzi ušami neostalo nič. Schôdzovú hluchotu sme si s kolegom Jožom Puškášom vyplňali písaním pamfletov. Nad všetkými pnela Jožova zľudovená odrhovačka: „Pezlár padol, Pezlár padol, ktože nám ho postaví, starý Husák neni doma a mladý to nespraví.“

Z divadla som mal najradšej popremiérové posedenia. Bývali lepšie ako premiéry. Pri ceste na jednu z nich sme sa s fotografom Ivanom Diúrom zastavili v partizánskej dedine Kľak. Domáci nás hostili jablkovicou. Asi ju pálili z dreva, lebo sa mi pri pití do gágora zadierali triesky z onej jablone. Po premiére v zvolenskom divadle ma zobudil záverečný potlesk. Hviezdny herec Ondro Mojžiš sa klaňal aplaudujúcim divákom. Mal na sebe modrý kostým. Viac si nepamätám. Súdruh Boss zdôrazňoval: Slnko vyjde, musia vyjsť noviny. V nich má byť všetko, čo sme si naplánovali. Hru som si prečítal, hercov som poznal. Tak som tú recenziu napísal. Tí, čo to predstavenie neprespali ako ja, tvrdili, že to bolo jedno z mojich najvýstižnejších hodnotení. Napísal som o niečom, čo som vôbec nevidel. To bolo znamenie, že som dosiahol vrchol svojej kritickej kariéry. Vyššie by som mohol vystúpiť len vtedy, keby som prekonal staršieho kolegu kritika Mira Procházku, ktorý vraj napísal recenziu o premiére, čo sa vôbec nekonala.

Vážneho písania bolo dost. Prišiel čas na srandu. Začal som smoliť fejtóny, v ktorých som si mohol usierať aj sám zo seba. Mojm detašovaným pracoviskom sa stala historická kaviareň Luxorka s jej skvelou spoločnosťou. Režisér Miloš

Pietor si zaspomínal, ako jeho otec cez vojnu mastieval karty s ministrom vnútra Alexandrom Machom, a ľudáckemu členovi vlády vôbec neprekážalo, že predtým podpísal na starého Pietra zatykač. Herec Gusto Valach citoval ukážky zo skvelých rozhlasových kabaretov Fera Dibarboru a Karola Zachara. Z komunistickej strany vykopnutý spisovateľ Laco Ťažký približoval svoje zážitky v uniforme vojaka slovenskej armády. Historkami zo študijného pobytu v Mussoliniho Taliansku nás zabával prekladateľ Goldoniho komédií Slavo Hečko, ktorému skákal do reči jedovitý režisér Paľo Haspra. Prekladateľ z poľštiny Laco Kiss-Jánsky toho veľa nenahovoril. Dramaturg činohry SND Laco Obuch o ňom prezradil, že tento „posledný štúrovec“ si za prvej republiky odsedel v base dva mesiace za text pesničky Slováci sme od rodu. Vďaka žoviálnemu bohémovi Obuchovi sa všetky zvady skončili skôr, ako sa dopilo pivo. Ak niekto tresol nejakú blbosť, len mávol rukou: „Nechajte ho! To je jeho panská vôľa!“ Nepovšimnutá somarina sa vykorenila sama. Načo ňou kažiť priateľskú atmosféru spoločného stola. V Luxorke som absolvoval vyššie vysokoškolské štúdium histórie, politológie, dejín umenia a medziľudských vzťahov.

Písal sa 25. marec 1988. Popíjali sme víno u spisovateľa Vinca Šikulu. Na Hviezdoslavovom námestí rozháňali policajti účastníkov sviečkovej manifestácie.

„Nechápem,“ vrtel hlavou Vinco. „Načo ich naháňajú, veď sa len modlia a pália sviečky. Idioti. Mali by im tie sviečky predávať. Štát by na tom ešte zarobil.“

Vinco práve písal poviedku o povodni na Žitnom ostrove. Porozprával som mu, ako som ju prežil v mojom rodnom Komárne. Mesto sa zmenilo na ostrov obliehaný vodami Dunaja a Váhu. Zo zeme sem-tam vytryskol stĺp spodnej vody. Prirútili sa nákladné autá. Zoskákali z nich vojaci. Okolo gejíru vytvorili kotol z vriec naplnených pieskom. Na vlastné oči som videl, ako jeden z vodotryskov vybuchol rovno pod nohami ženskej z našej ulice. Volali ju, tuším, Debela. Voda ju vyhodila do vzduchu. „Baszom a kurva rakéta!“ vrešťala, keď sa zbierala zo zeme.

„Toto mi napíš,“ prikázal Vinco. Posadil som sa k jeho písaciemu stroju a naďatľoval svoj zážitok. Vinco neskôr čosi upravil, zjemnil maďarskú nadávku a Debelu prekrstil na Dodonu... a ja som vstúpil, ako „Šikulov černocho“, do literatúry.

Vo fejtonistickom štýle som napísal prvú knižku Juj, keby tak Psiare mestom boli. Odrazu krstný otec, ktorý nado mnou kedysi polámal živnostnícku palicu, otočil o stoosemdesiat stupňov. Hrdo predával po dedine moju knižku o Alfrédovi Štrombócim. Figúrka novinárskeho hochštaplera sa zapáčila hercovi nitrianskeho divadla Jožkovi Dóczy. Pri pohárikú sa mi zveril: „Dóczy – Štrombóczy, to sa rýmuje. Toto by som si rád zahral.“ Tak som na Jožkovu objednávku začal písať frašku Ako hryzie kôň.

„Vždy je všetko ináč, ako má byť, len nie tak, ako by sme chceli,“ prízvukoval môj kamarát Ivan Krajíček. Aj tak bolo. Postavu, ktorú si objednal Jožko Dóczy,

si napokon zahral Ľubo Záhon v košickom divadle. Herci sa zabávali a ja tiež. Diváci sa rehotali rovnako pred „nežnou revolúciou“ ako aj po nej. Blbosť, ktorá kvitla na scéne, hravo prežila aj zmenu režimu.

Blbosti mi zo zásady prichádzali na um v tých najnevhodnejších chvíľach. Voloviny, či skôr „valoviny“, sa vo mne množili geometrickým radom. Na mnohé som zabudol. Jednu, ktorá sa udiala za minulého režimu počas školenia mladých dramatických umelcov v bratislavskom divadelnom klube, mi neskôr pripomenul priateľ režisér, dnes už nebohý Miro Košický. Vedúci literárneho oddelenia na ministerstve kultúry spisovateľ Laco Ballek nám vtedy vysvetľoval, čo je to socialistický realizmus. Zanietene deklamoval, že je to niečo, čo nosíme všetci v sebe, je to v nás, my sami musíme cítiť, ako sa to nadúva a tlačí von...

„Sračka,“ mimovoľne mi vykĺzlo. Všetci okolo sa rozrehotali a vážna konferencia sa zmenila na kabaret. Pochopil som, že sa do vážnych auditórií nehodím. Po zmene režimu ma kadekto lákal do nejakého spolku alebo strany. Vytrvalo som odmietal. Nikde nie je zaručené, že sa do vedenia tejto organizácie nedostane nejaký svieži „intelektuál“ za ktorého sa budem neskôr hanbiť. Z tohto hľadiska mi jedna rodná strana mi stačila. Tie ďalšie partaje a hnutia si musia poradiť bezo mňa.

Človek je smrteľný, sranda je večná. Aj vďaka nej sme prežili vpády Tatárov, Turkov, rakúsko-uhorčicku monarchiu, Masarykovu a Benešovu česko-slovenskú demokraciu, prvú samostatnú Slovenskú republiku, tri roky povojnovej ČSR, gottwaldovský komunizmus, novembrový prevrat v roku 1989, ba aj rozpad spoločného štátu s Čechmi. Ak Boh dá, s heslom: „So srandou na večné veky a nikdy inak“ prežijeme aj terajšiu démo(no)kraciu.

Srandistické nazeranie na svet mi takmer narušil priateľ Laco Ťažký. Postavil mi do cesty človeka, ktorý sa narodil za cisára pána, vyštudoval medicínu za prvej republiky, prešiel východným frontom, zo starej barabizne v Podunajských Biskupiciach vybudoval jednu z najlepších slovenských nemocníc a na Slovensku takmer zlikvidoval tuberkulózu. Bol to profesor Karol Virsík. Ťahalo mu na deväťdesiatku. Poldruha roka sme po nociach pri červenom víne písali jeho autobiografický román Odchádzam s Hippokratom. Pamäť mu fungovala ako hodinky a ja ďakujem Pánu Bohu a Lacovi Ťažkému, že som mal to šťastie prežiť takto Virsíkov život, pri ktorom tragické zážitky striedali tie neskutočne smiešne. Komično a tragično sa opäť ukázali ako dve strany jednej a tej istej mince.

Za poldruha roka zničil istý minister zdravotníctva jeho celoživotné dielo, Národný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb. To už nebola sranda, to bola tvrdá realita.

Historickú kaviareň Luxorka zožrala banka. Bohémske zábavy sa zmenili na debaty o peniazoch a politike. Medziľudské vzťahy začali riadiť strannícki personalisti. Tak sa predtým hovorilo kádrovníkom. Ak si chcete niekde prisadnúť, musíte si obliecť dres strany, ktorá práve okupuje stôl. Napriek tomu

ma pubertálne srandičky neprešli. Stále sa teším, keď nimi rozrehozem všetkých okolo. Bratanca Dona Huga som napálil niekoľkokrát. Pri každom stretnutí preventívne zafrfle: „Zase odrbávaš?!“ Ak sa však z „odrbu“ vyklúje pravda, nenachádza slov. Tak je to aj s touto knižkou. Možno po jej prečítaní uveríte, že najväčšie blbosti sa nedajú vymyslieť, tie sa musia stať. Omyl, panstvo! Bláznoviny z Korheľovej kroniky sa nikdy neudiali tam, kde si to predstavujete, a nezažil ich ten, o kom si to budete myslieť. Akákoľvek podobnosť s príbehmi žijúcich či už nežijúcich osôb a osobností je náhodná. Možno vás prekvapí, že niektoré epizódy nie sú vôbec smiešne. V takom prípade si vám dovoľím pripomenúť okrídlenú vetu môjho starého otca: „U nás je najväčšia sranda vtedy, keď sa niekto pomýli a s plechovým ksichtom náhodou povie pravdu.“

EPIZÓDA PRVÁ

PIATY ODBOJ

(Prečo radi hrávame v hlúpych filmoch)

Ako poslucháč divadelnej vedy som netušil, že sa raz stanem novinárom. Internátny život ma naučil, že sranda musí byť, aj keby chleba nebolo, a študent nemá nikdy dosť peňazí na pivo, víno a podobné radosti. Zarábali sme, kde sa len dalo. Naposledy v televíznom komparze, lebo tam nebolo treba robiť nič. V to ráno neprišiel na nakrúcanie Mamut. Oliver povedal, že ho zrazila električka. Boris tvrdil, že vypadol z okna a Šaňo Laba, že ho zapichol nejaký cigoš. Ja som vedel len toľko, že ešte večer vo Funuse trieskal do gitary a spieval: „Kolo, rovno, hovno, jak sa to rýmuje.“ Život je krátky. Mamut už dnes koncertuje v nebeskom bare. Je mu jedno, čo o ňom hovoria Oliver, Boris alebo Šaňo Laba. Akurát v komparze televízneho filmu V tóni tlkov bude o jedného gardistu menej.

„Súdruhovia gardisti, zorad'te sa pri kostole a čakajte!“ zakričal asistent režiséra Boro Náhon.

„Starček, kým začneme filmovať takúto hlúposť, musíme si najprv rozfajčiť pľúca a rozpiť hlavu, aby nás to nebolelo. Ideme na koňačik do Krymčeku,“ drgol do mňa Slavo. „Starček, nebuď konzervatívny, nechaj si tú pásku tam, kde je!“ zarazil ma, keď som si chcel z rukáva stiahnuť pásku s dvojkřížom. „Starček, daj si povedať, ľudia sa potešia! A nehanbi sa! Kým sa iní vyvaľujú, ty pracuješ do roztrhania tela. Komu prekáža, keď sa po krčmách ponevierajú opilci v zamastených montérkach? Nikomu, lebo to je ich komplexný pracovný odev. Prečo by si ty, slušný človek, nemohol ísť v komplexnom pracovnom odevu do Krymčeku na koňačik? Smer Krym, pochodom vchod!“

Slavo bol pre mňa niekto. Obdivoval som ho, keď si skvele zahral v divadle. Videl som ho vo viacerých filmoch, televíznych inscenáciách a počul o jeho legendárnych maléroch. Pre mňa bol prosto osobnosť. Páska s dvojkřížom ostala na rukáve. Spoza Modrého kostolíka sme vykročili smerom ku kaviarni Krym.

Komparzista o novom filme nevie nič. Povedia mu: Tu postoj! Tam prejdi! Nepozeraj sa do kamery! Tam si sadni, tam padni, tam vystreľ! Keď nemáš náboje, tak sa aspoň tras! Buchot vyrobia v laboratóriu. O čom je film, ktorému požičal svoje telo, to sa dozvie len v kine. Obsah tohto mi Slavo stručne a jasne vysvetlil jedinou vetou: „Starček, takú zhovädilosť som ešte nečítal.“

„Prečo v tom hráš?“

„Predsa pre peniažky, starček, ale najmä preto, že ja im tak nivočím tie ich boľševické tradície. Čím viac takýchto somárstiev nakrúti, tým skôr sa zlikvidujú sami. Čím kreténskejší film, tým silnejší úder. A oni mi po premiére ešte aj zagratulujú. To ti je, starček, môj súkromný odboj.“

Bola slnečná nedeľa. Právě poludnie. Ľudia sa na nás významne usmievali. Jeden starší dôstojný páňko mi silno stisol ruku a zašepkal: „Konečne!“ Staršej pani sa hlava rozkmitala ako metronóm. „Tetka, neplašia sa, my si tu len tak filmujeme,“ upokojoval ju Slavo. „Ja som teraz akože v civile, ale ináč som akože iba major gestapa.“ S „akože iba major gestapa“ ju vydesil ešte viac. Len čo sa jej láskavo dotkol ramena, neduživá babka preskočila železný plôťik a zmizla v miestach, z ktorých sme pred chvíľkou odišli. O chvíľu sa od Modrého kostolíka ozval jačavý ženský výkrik. Usúdil som, že chudera práve vpálila do skupiny nudiacich sa gardistov.

Uniforma vzbudzuje hrôzu a rešpekt. Niekomu sa páči, inému nie. Vojenský mundúr má jedno čaro: Len si ho oblečte a premení vola na vojaka, alebo z homo sapiensa vyrobí radového vola. Spoza rohu vykročil príslušník verejnej bezpečnosti so psom. Keď nás uzreli, zmizli. Dodnes neviem, kto sa väčšmi zľakol: ja, policajt alebo pes? Až vtedy som si uvedomil, že mi na päťách visí nemecký samopal. Zbraň pridáva uniforme na vážnosti.

Pred kaviarňou Krym sa nám postavil do cesty spolužiak. Študoval kompozíciu vážnej hudby. Volali sme ho Herberk von Karajan. Priezvisko sme mu udelili po svetoznámom dirigentovi a meno podľa termínu „herberk“, akým môj starý otec označoval neporiadok, ktorý náš priateľ v miernej alkoholickej eufórii šíril vždy a všade. Herberk mal v ústach zlatý zub. Prischlo mu aj meno Herberk Zlatozubý.

„Peter, šlic by si si mohol zapnúť, lebo ti vták uletí,“ zaškeril sa Herberk. Lúče poludňajšieho slnka sa odrazili od jeho dvojky vpravo hore. Herberk Zlatozubý mal pravdu. Nepatrí sa ísť do kaviarne s rozopnutou jatkou. Ale čo robiť, keď na filmovom kostýme zabudli prišit' gombíky. Cítil som sa ako partizán, ktorý hrdo kráčal po korze a ľudia sa mu smiali. Čo sa mi smejú tí debili? Však je všetko v poriadku. Šiltová čapica, kožené bagandže od Baťu, páskované nohavice, prskaný kabátec, samopal na päťách... a –jebénci! – cicina venku.

„Hej, starček, nezdržuj, hybaj aj ty na jeden,“ pozval Herberka Zlatozubého Slavo.

„Nemôžem. Musím sa sústrediť. Zajtra večer dirigujem vlastnú skladbu pre organ a zbor. Dúfam, že prídete. Nech sa páči pozvánky.“

„Bude tam pitivo?“ opýtal sa Slavo.

„Samozrejme, po koncerte je recepcia.“

„A babivo?“

„Samozrejme. Bez toho to nejde,“ vyceril Zlatozubý zlatý zub a pozvanie sme s vďakou prijali.

FERIBÁČIHO ČESTNÝ DLH

(O neuveriteľnej premene, ktorú spôsobil náš príchod medzi kaviarenských hostí)

Keď sme sa objavili vo dverách, kaviareň stíchla. Starý vrchný sa vypál ako struna. Dedko ovešaný metálmi, stužkami a iných plieškami si začal oberať zo saka svoje poklady. Životná skúsenosť hovorila: Keď chce Slovák prežiť, musí sedieť v správny čas, v správnej krčme, so správnym odznakom na saku.

„Čo si dáte, páni bratia?“ bodro nás oslovil kelner. Urobil to tak, aby to počula celá kaviareň. Všetky oči sa upreli na moju uniformu.

„Dva koňačky a očká!“ rozkázal Slavo.

„Hneď to bude, páni bratia,“ uklonil sa čašník. Ešte sa nám nestratil z dohľadu, už pri nás ticho švitorila pani Marienka s fľaškou šampusu: „To je od hentohto pána.“

Od vzdialeného stola sa nám elegantne uklonil starší prešedivený muž.

„Bum!“ zadunel výstrel. Perlivé víno plnilo čaše a na našom stole pribúdali fľaše. Zozadu pricipital cigán Feribáči s husľami. „Panstvo, prepáčte, že obťažujem. Rád by som vyrovnal jednu podlžnosť.“

„Ale, Ferino, nepamätám sa, že by som ti niečo požičal,“ chladil ho prekvapený Slavo.

„Vy nie, ale v štyridsiatom druhom na Štefana zatvorili viechu. Vonku mrzlo. Stál som s husľami pod pazuchou. Hostia odchádzali. Medzi poslednými bol veľký spisovateľ v kožuchu. Volali ho Tidko. A on, ten Tidko, si vyzliekol svoj drahý kožuch a prehodil mi ho cez plecia. Hovorím mu: ‘Pane, to nemôžete urobiť,’ a on na to: ‘Tvoje piesne ma hriali celý večer, teba nech hreje môj kožuch.’ Ešte som sa ho opýtal: ‘Čo vám zahrám, milostivý pán?’ A on naskočil do fiakra a zakričal: ‘Nabudúce, Feri, nabudúce.’

Viete, panstvo, vtedy bol kožuch celý majetok a vo vrecku bolo ešte aj sto korún. Za slovenskú stovku sa dalo v protektoráte Čechy a Morava kúpiť šesťsto českých pív. Pán Tidko, minister, spisovateľ, si ma tou stokorunáčkou predplatil aj nabudúce. Ale nabudúce nebolo. Prišli Rusi, mne kožuch ukradli a pána Tidka zavreli. Povedal som si: Feri, si statočný Cigán. Keď ho pustia, musíš ísť za ním a splatíš svoju dlžobu. Desaťkrát som tú cestu odkladal. Potom som sa do počul, že môj dobrodinec umrel. Tak som si povedal, Ferike, so sekerou odísť do hrobu sa nepatrí. Musíš zahrať prvému, kto sa bude na pána Tidka aspoň trochu podobáť.“

„Vari sa na neho podobám ja?“ bol zvedavý Slavo.

„Vy nie, pán Slavo,“ odvetil Feribáči, „ale tuto mladý pán mi ho tak trochu pripomína. Roky pribúdajú a ja nechcem odísť z tohto sveta s dlžobou, preto som sa rozhodol, pán môj, že svoj čestný dlh splatím vám.“

Starý cigánsky primáš sa mi uklonil, potom obradne zodvihol sláčik, priložil ho na struny a zaznela rezká melódia, ktorú kedysi vytvoril Tibor Kemeneš. Feribáči ceril mramorovo biele zuby, aké môže mať v jeho veku iba príslušník etnika, ktorého sa bojí ešte aj zubný kaz. Celá kaviareň otvárala ústa ako v nemom filme. Všetci spievali, ale nik nevydal ani hlások. Najviac otváral ústa ten, čo schovával vyznamenania a stužičky. Keďže už nemal na saku ani jedno, postavil sa a skríkol: „Páni bratia, doteraz sme si otvárali hubu naprázdno. Konečne prišiel čas, aby sme si zaspievali z plných pľúc, ako kedysi. Súdruh cigán, hraj!“

„A akú vám mám zahrať, prosím pekne, súdruh tajomník?“

„Tú, čo si hral doteraz.“

Feribáči spustil opatrnejšie. Pánom sa nepatrí protiviť. Súdruh tajomník spieval zle ale s nadšením. Posledné slová textu herca činohry Slovenského národného divadla Ondriša Jariabka revala celá kaviareň: Na vrchu Kriváňa, postavíme stráž.

Spievali starí i mladší. Tú pesničku nehrávajú v rozhlase ani v televízii. Len Boh vie, kde sa ju naučili. Usúdil som, že sa u nás niektoré pesničky dedia. Stačí ukázať uniformu a ľudia hneď vedia, čo majú zaspievať.

STRANA STRANE OKO NEVYKOLE

(Nech psom tráva rastie, keď kone podochnú alebo Ako sa možno dostať medzi bojovníkov, ktorí stoja na tej správnej strane)

Súdruh tajomník si prisadol k nášmu stolu: „Ech, to boli časy, keď som aj ja takú nosil.“

„Ale, súdruh tajomník, minule ste si pri partizánskej vatre prikázali hrať dajakú inú?“ opatrne zapochyboval Feribáči.

„Feribáči! Odteraz už len pán tajomník. Strana k strane sadá. Strana strane oko nevykole. Teraz, keď sa to zmenilo, môžem povedať, že aj medzi nami odbojarmi to bývalo všelijaké. Prvý odboj sme viedli proti Nemcom zdnuka. V tom som teda ako partizán bol. Druhý odboj proti Nemcom bol zase zvonka. V tom som akože byť nemohol, lebo som bol doma. Tretí odboj je proti komunistom. V tom by som ako komunista nemal byť, ale predsa by som v ňom byť mohol, lebo som na Prvého mája v pivnici pred dvomi svedkami vyhlásil, že Lajoš je sviňa.“

„Kto je to Lajoš?“

„Vy nepoznáte hlavného inkvizítora?“ sprisahanecky mi do ucha zašepkal meno známeho šéfideológa.

„Starček, prečo to nepovieš nahlas?“ zahriakol ho Slavo.

„Lebo slnko vyjde, slnko zapadne, ale Lajošovi adlátusi sú u nás veční. To sú takí, čo nikde nebojovali, preto nemohli urobiť chyby, ale sú vždy zalezení v tej správnej riti, preto berú metále za každého režimu. Štvrtý odboj je vlastne proti Lajošovým adlátusom. Na ten teda mám predpoklady, lebo som bol chvíľu v tej garde. Ja som za to, aby sa rátali všetky odboje. Každý poriadny Slovák by mohol byť aspoň v dvoch. Za to by mohol mať dvojnásobný príplatok k penzii. Všetci by boli spokojní a nikto by nikomu nezávidel.“

„Si ty len, starček, beťár,“ pochválil ho Slavo. „Ty si šiel z gardy rovno do strany?“

„No, ale medzitým som bol chvíľku partizán.“

„Fuj!“ odpľul si chlapák, čo nám poslal prvý šampus: „Prečo, pán brat, prečo?“

„Bol som v garde? Bol. Bol som partizán? Bol. Keby som tam nebol ja, bol by tam niekto druhý. Taká bola doba. Pán rojník, verte mi!“

„Aký rojník,“ rozčúlil sa šampusový chlapík. „Pán brat je podľa označenia družinník.“

„Povedal som rojník!“

„Družinník.“

„Rojník to je to, čo je v armáde desiatnik.“

„Rojník je slobodník,“ zvriskol šampusový. „Desiatnik je družinník.“

„To mi ty povedáš?! Povedz, kde si slúžil?!“

„V Nitre.“

„Krycie meno?“

„Buk. A ty, kde si bol?“

„V Skalici, krycie meno Javor.“

„Klameš. Skalica bola Dub!“

„To mi ty povedáš?!“

„Áno, ja tebe.“

„Za takých sráčov ako ty sme sa museli hanbiť.“ Caplo zaucho. Súdruhovi tajomníkovi vyletel umelý chrup.

„Ale, páni bratia, radšej si vypime!“ zahriakol rozkokošených kohútov Slavo.

„Nebudete sa predsa hádať o nejaké tri stromy. Na zdravie!“ Slavovi sa nedalo odporovať. Obaja fackáči sa chopili pohárov. Po druhom sa držali okolo krku a spievali, ako by ich jedna mater mala.

„My by sme už šli,“ zodvihol sa Slavo.

„Kam by ste chodili? Veď ste tu doma, deti moje,“ zaslzil pán brat súdruh tajomník.

„Za chvíľu máme ostrú,“ vzdychol Slavo.

„To je škoda. Aj my sme fasovali ostré, keď sme šli do akcie. Boli sme tam tri hodiny a domov sme došli o tri dni. Ožrali sme sa až jedna radosť.“

„My taktiež. Mama si štyri dni myslela, že som na manévroch a ja som bol v krčme.“

„Ale strieľali ste len do terča.“

„Vy ste hádam aj po ľuďoch?“ zadrel do súdruha tajomníka Slavo.

„Ja som na človeka nevystrelil nikdy. Ani v garde ani medzi partizánmi. Bohuotcuprisahám, len jeden handgranát som šmaril.“

„Do koho?“

„No, do koho, do koho, no predsa do Nemcov.“

„A to už ako?“

„Čakali sme v hore, kým prejde front. Keby prišli Nemci, tak by sme boli gardisti, keby Rusi, tak partizáni. Kto by sa nechal zachloštiť pred koncom vojny? Náš Jano z Oných si zobral do lesa takého psiska Dunča. Schovával sa s nami v jame na krumple, ktorej sme potom po vojne hovorili zemľanka. Keď nám bola dlhá chvíľa, odtiaľ sme tomu psiskovi hádzali papek. Verte, či neverte, ten kurvapes sa tak vyučil, že nám ten papek stále rýchlejšie nosil. Až raz Jano z Oných skríkol: 'Nemci!' Bohuprisahám, neviem, ako sa to stalo, len mi ruka uletela a švác do nich handgranát, ale ten kurvapes vyletel ako blázon, schmatol granát do zubov a páľil späť k nám do krumpľovej jamy!“

„A vy čo?“

„Však sme sa rozutekali, veď by nás bolo rozdriapalo ako toho kurvapsa. To bola najslávnejšia akcia našej partizánskej družiny.“

„Jo, pánové,“ priplichtil sa k nášmu stolu malý český človečik. „Já jsembyl také v odboji. Jen mi prosím vás řekněte, jak jste to dělali, že jste ty Němce tadystříleli?“

„To viete, u nás mal kadekto flintu v sene. Keď bolo tých Nemcov pomenej, tak si do nich strelil.“

„Jo, flintu v seně, ale to bylo u nás za protektorátu zakázaný.“

Medzinárodný dialóg prerušilo zúrivé zazvonenie električky a škrípanie kolies.

„Páni. Kolegu vám skoro zrazila električka?“ ozval sa pán, ktorý sedel pri okne. Cez veľké kaviarenské okno sme videli hromžiaceho vodiča električky. Cez

koľajnice dôstojne kráčal vysoký starší muž v podobnej uniforme, akú som mal na sebe ja.

„Á, to je Šaník, výborný herec, ale nedocenený. Famózne zahral statočného kulaka v jednom z prvých budovateľských filmov,“ predstavil nám ho Slavo.
„Vitaj, Šaník“ rozjaril sa Slavo.

„Slavko, prepáč, ale hľadá ťa Karči. Potrebuje ťa do záberu. Tak som si pomyslel, že budeš asi tunáka,“ úctivo sa uklonil prichádzajúci.

„To je od teba pekné, Šaník. Máme tu plný stôl, ak nám trošičku pomôžeš, tak sa tam dopracujeme. Dáš si s nami za jeden?“

„Ale len jeden, Slavko. Nerád by som urobil nejaký malér. Od toho sprostého filmu, čo sme točili na Orave, sa mi smola lepí na päty. Všetci, čo tam hrali komunistov a družstevníkov, sú už zaslúžilí a národní umelci. A či ja môžem za to, že mi dali hrať kulaka, čo nechcel vstúpiť do družstva?“

„Ale zahral si ho parádne!!“ potľapkal ho po pleci Slavo.

„A čo mám z toho? Vieš ty, Slavko, že ma ani do tohto filmu nechceli obsadiť?“

„Kto? Žeby režisér Karči? To neverím.“

„Karči nie. Ten povedal, že potrebuje chlapisko, ako som ja, ale produkčná sa vyhovárala, že na takého chlapa nemajú uniformu.“

„No vidíš, keď Karči chcel, tak ju napokon našli,“ nalieval mu Slavo.

„Čerta našli. Musel som tej babizni odprisahať, že si donesiem vlastnú.“

„Tak na zdravie, Šaník. Triezvych nás nedostanú.“

„A vy máte nástup? Hľadá vás veliteľ? Keď u nás zavelil nadzbrojník Kľúčik, už sme aj leteli. Počuj, synak, a ty máš v tom automate naozaj ostré?“

„Načo by mi boli?“

„Keď sme chodili na streľby, vždy sme fasovali ostré patróny.“

„My ideme na ostrú filmovačku.“

„Čo?“

„Ale, starčekovci, či neviete, že nakrúcame nejakú vojnovú somarinu za Modrým kostolíkom?“

„Poďme!“ zavelil Slavo. „Zbohom ostávajúce. A dopite na naše zdravie!“

„Tak vy ste len z filmu? A ja som si myslel, že je to naozaj...“ zaúpel súdruh tajomník. „Do čerta, Feri, hybaj sem,“ začal z vrecka vyťahovať metále a pripínal si ich na sako. Za chrbtom sa nám ozýval lahodný zvuk Feriho huslí, ktorý sa

miesil so spevom súdruha tajomníka: „Tichá noc, tmavá noc krásna je, na horách partizán bojuje...“

Dvere kaviarne sa za nami zavreli. Po námestíčku zúfalo behala babizňa produkčná z televízie. Zháňala Slava do záberu.

„Idem, idem, dievčatká. My sme boli len skontrolovať, či pán režisér nie sú v Kryme.“

Filmovací deň bol nudný. Slavo ma stiahol ešte na dva deci. Pod viechou sedel režisér Karči. O novom filme povedal len toľko: „Chlapci, nič si z toho nerobte, sme profesionáli, tých päť minút hanby nejak vydržíme. Garantujem vám, že tu za pár desiatok rokov budú nakrúcať ešte väčšie somariny a túto blbosť budú reprízovať ako veľdielo.“ S odstupom času vidím, že sa Karči nemýlil. V ten večer spolu so Slavom niekoľko hodín zabával celú krčmu. Keď nás z nej konečne vyhodili, Slavo zafilozofoval: „Starček, ten súdruh pán brat nám vymenoval štyri odboje. A vieš ty, že sme my dneska založili piaty? To bude ten proti tým doterajším štyrom.“

„Nech sa páči, páni bratia,“ zastal pri nás taxík.

„Ďakujeme, pán brat, už sme všetko prepili,“ zamával mu Slavo.

„Vás, páni bratia, odveziem grátis. Viete, gardistov som nemohol ani cítiť, ale keď k nám prišli Rusáci, zistil som, že sú ešte horší. Nech sa páči, páni bratia!“ Nuž, nastúpili sme. Nepatrilo sa kaziť dobráčiskovi taxikárovi radosť.

ČO JE ANČA?

(Keď chceš psa skryť, musíš zaňho vyť)

„No, zbohom. Na stráž,“ zamrmlal poslucháč tretieho ročníka spevák Antony Vaňa, ktorý sedel na pohovke pri internátnej vrátnici ako hromada nešťastia.

„Súdruhráditeľgardištaprišól!“ z vrátnice vyletela s vreskom vrátnička Anča Vrešťanka. Večne strapatá škuľavá guľatá ženská bola maskotom internátu. Stačilo vstúpiť do krčmy alebo na iné verejné miesto a vysloviť heslo: „Čo je Anča?“ Ak ste dostali správnu odpoveď, bol tam niekto z nášho internátu. Odpoveď na heslo vznikla za zvláštnych okolností. Anča raz púšťala po polnoci do internátu istého Maragela a vynadala mu do pohlavných orgánov. Maragel jej to promptne vrátil v ženskom rode. Anča nelenila. O štvrtej hodine rannej trielila škriekajúc po chodbe. V bývalom kláštore sa niesol kvílivý hlas:

„SúdrúhrádytélMárágélmípóvedálžésompí...“ a „í“ znelo kolísavým tónom húkačky hasičského auta. S jačaním neprestala, ani keď zahla za roh. Až pri dverách č. 119 dojačala, „...čáááá“, čo trvalo aspoň dvadsaťpäť sekúnd. Tým to však neskončilo, lebo s tým „SúdrúhrádytélMárágélmípóvedalžesompí...“ pokračovala s odhodlaním maratónskeho bežca ďalej. Koho nezobudila v prvom

kole, zaručene dospal v druhom alebo treťom. Tak naša vrátnička Anča prvýkrát zverejnila správnu odpoveď na heslo: „Čo je Anča?“

Chýr o človeku je najsilnejší vtedy, keď si ho o sebe roznesie sám, čo Anča Vrešťanka doviedla k najvyššej dokonalosti.

„Tu sa nedá žiť,“ postťažoval sa Antony. „Herberk Zlatozubý zošalel. Mačetou mi rozsekal rozhlas po drôte.“

Vtom zhaslo svetlo. Pri vrátnici prehrmel rýchly dupot nôh. Bola to štandardná situácia. Ktosi vyrazil poistky, aby mohol do internátu prepašovať babu. Po tme som sa došmátral na prvé poschodie. Pred izbou číslo 119 ma zaujal obraz pripomínajúci magickú Valpurginu moc. Na zemi kľáčali temné postavy. Nad nimi sa skláňal so sviečkou v ruke môj spolubývajúci Číňan. V štýle profesora Zoltána Rampáka prednášal prejav plný závažných podrobností: „Slovensko má obrovskú tradíciu v ťažbe zlata. Banské mestá Kremnica a Banská Štiavnica boli pred stáročiami klenotmi Európy. Samotná cisárovná Mária Terézia u nás zriadila 13. mája 1762 prvú banícku akadémiu na svete, kde študentom z celej Európy prednášali o najrevolučnejších spôsoboch dolovania i ryžovania zlata. Gašpar Weindl tu už v roku 1627, ako prvý svete, využil v bani pri odstrele horniny strelný prach. Jozef Karol Hell uviedol v roku 1749 na šachte Leopold do prevádzky vodostlpcový čerpací stroj, ktorého princíp o stopäťdesiat rokov neskôr ukradli vyčúraní Američania a využili ho pri ťažbe ropy. Ten istý Hell skonštruoval aj zariadenie na čistenie vzduchu v baniach. Bodaj by sme ho mali tu a teraz, aby sme mohli odstrániť neuveriteľný zápach, ktorý vzniká pri jedinečnom experimente, ktorý prinesie pokrok v dejinách alchymie, baníctva a hutníctva.“

Do nosa mi udrel smrad. Herberk Zlatozubý čosi miešal vidličkou v prítmí lavóra.

„Vieš, prečo sú naše koruny hnedé?“ položil mi Číňan rečnícku otázku, na ktorú si hneď aj odpovedal: „Lebo sú kryté hovnom a my tu prežívame najslávnejší okamih vedeckej revolúcie. Ideme vyrobiť zlato z hovna. Herberk von Karajan prehlto svoj zlatý zub, vyondial sa do lavóra a teraz ho pred naším cteným auditóriom usilovne hľadá.“

„A čo mám robiť? Zajtra večer dirigujem zbor. Keď na pódiu otvorím na nich štrbavú hubu, všetci sa začnú rehoť a bude po koncerte.“ Herberk Zlatozubý rozďavil hubu. Miesto zlatého zuba bolo prázdne. Namietol som, že kvôli tomu nemusel Vaňovi rozrúbať rozhlas po drôte.

„Ty by si ho nerozsekal, keď mi stále vyhrával 'mne sa cigán prevelice ľúbi, pretože ma pekné biele zuby'?!“

A bolo svetlo. Anči Vrešťanajke sa podarilo nahodiť poistky. Číňan obradne sfúkol sviecu a taktne upozornil Herberka Zlatozubého, že vidlička, ktorou sa rýpe v lavóre, pochádza z internátnej jedálne.

„Zajtra ju tam vrátim, aby mali eskimáci čím papkať,“ zavrčal Herberk a pokračoval v hľadaní.

„Tak im treba, zlodejom,“ mávol rukou Číňan. Eskimákmi sme nazývali študentov Vysokiej školy ekonomickej. Väčšinou sa tvárili ako dôležití učitelia. Maragel hovoril, že na slávnostnej vojenskej prehliadke v Moskve pochodovala za najničivejšími sovietskimi raketami s aktovkami v rukách päťka našich eskimákov a komentátor sovietskej televízie oznámil svetu: „Toto je naša najničivejšia zbraň, ekonómi z Československa, ktorí zničia akúkoľvek krajinu bez toho, aby zanechali rádioaktívny odpad.“ Nasledovník slávneho Levitana netušil, že o nejakých dvadsať rokov budú naši odchovanci komunistického ekonomického vychovávať hviezdy kapitalistického pokroku.

„Kým sme boli preč, tak nás zase vykradli,“ sucho zreferoval Číňan. „Bol tu už aj riaditeľ Drba s polišmi. Prikázali mi, aby som zistil zlodeja a vypýtal si od neho číslo občianskeho preukazu. Potom im mám nahlásiť jeho meno. Na koncert Herberka Zlatozubého nejdeme v nijakom prípade. Od občana Rintintina mi zavolali, že ráno musíme vycestovať na zväzacké školenie.“

Eskimácki delikventi nás vyrabovali dokonale. V skrini mi ostali iba tepláky a štvorlitrový pohár s masťou, do ktorého sa pokúšala strčiť hlavu čierna salámovitá beštia, Katafalkova suka Pierečka. Nechápal som, načo prechováme na izbe psa, keď nás aj tak vykradli. Číňan tvrdil, že ten debil iste pomáhal zlodejom vyťahovať zo skrine naše veci.

Číňan bol s riaditeľom internátu jedna ruka. Skamarátili sa za zvláštnych okolností. Číňan kdesi odtrhol v vínovej eufórii päť metrovú odkvapovú rúru. Keď ju nočnou Bratislavou niesol na pleci, pristihli ho dvaja policajti. Začali vyšetrovať, kde tú rúru ukradol. Číňan ich presvedčil, že to nie je nijaká dažďová rúra ale autobus na sovietsky hvezdársky ďalekohľad značky Charkiv. Keď zapochybovali, pozval ich na internát, aby sa presvedčili na vlastné oči. Obaja policajti pomohli Číňanovi rozobrať niekoľko štvorcových metrov strešnej krytiny. Pri pokuse o pozorovanie Mesiaca sa poriadne opili a Číňan získal nových priateľov na život a na smrť. Strážmajster sa volal Baran a nadstrážmajster Povaľáč. Pri pokuse o pozorovanie mesiaca si Povaľáč porezal na hrdzavom plechu ruku a Baran obočie. Číňan ich utešoval, že vede vždy bolo treba prinášať obeť. Nový sovietsky ďalekohľad si asi veľmi neužili. Riaditeľ internátu Drbu skoro trafil šľak, keď uvidel zo strechy trčať niečo, čo mu pripomínalo hlavneň dvestopäťdesiatpäťmilimetrovej húfnice. Anča Vrešťanka ho zaviedla rovno do Číňanovej izby. Ten zase zvládol situáciu. Taktne poslal vrátničku za dvere. Diskrétno oznámil riaditeľovi, že tu boli v noci dvaja polišiaci a na povale našli riaditeľovu udiareň. O udiarni vedel celý internát. Riaditeľ v nej údil klobásky pre dva rektoráty. Číňan sa dušoval, že sa mu len s vrcholným úsilím podarilo presvedčiť policajtov, že je to rezíduum z vojnových čias. Číňan upozornil riaditeľa, aby o veci pomlčal, ak nechce mať vážne problémy.